Täysistunto

Tiistai 11.10.2016 klo 13.59—18.47

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.14 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muutosesitys liittyy myös tuohon budjettiriihessä sovittuun maatalouden kriisipakettiin. Kotieläintaloudessa tapahtuu paljon rakennekehitystä, suomeksi sanottuna tuotannon lopettamista, muun muassa tämän heikentyneen tulokehityksen vuoksi. Nyt sitten tuossa kriisipaketissa päätettiin, että näitä lomitusmenoista säästyneitä varoja käytetään ensi vuonna, jota tämä esitys koskee, lomitusmaksujen alentamiseen ja sijaisapumaksujen alentamiseen. On erinomaista, että maatalous saa pitää näitä varoja, jotka nyt on ohjattu tuohon lomitustoimintaan mutta jotka sitten tästä rakennekehityksestä johtuen voidaan nyt ohjata alennukseen.

17.15 **Lasse Hautala kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä maatalousyrittäjien lomituspalvelulain väliaikainen muuttaminen on osa maatalouden kriisipakettia ja tulee todella tarpeeseen. Me äskeisessä keskustelussa jo totesimme maatalouden kannattavuuden heikentyneen, ja se vääjäämättä on heijastunut myöskin sitten viljelijöiden jaksamiseen. Nyt kun tilakoko on kasvanut ja viljelijöiden kotieläintilojen määrä on vähentynyt, niin kuluvana vuonna lomituksesta on säästynyt varoja, joilla tätä voidaan nyt sitten rahoittaa. Toki kovin suurta euromääräistä muutosta tällä ei kyetä aikaansaamaan. Tällä hetkellä sijaisavun käyttöhinta on noin 13,5 euroa tunnilta, ja tämän lakiehdotuksen hyväksymisen jälkeen se alenee 1,5 eurolla elikkä 12 euroon.

Maatalouden kannattavuuden heikentyminen on vienyt viljelijöiden jaksamisen äärirajoille, ja eri puolilta Suomea on jo tullut viestejä siitä, että viljelijät ovat jättäneet sijaisapua käyttämättä ja menneet sitten sairaana töihin, mikä heidän jaksamistaan on olennaisesti heikentänyt. Toivotaan niin, että tällä lakiehdotuksella voidaan viljelijöiden jaksamistakin helpottaa ja lähteä siitä, että kenenkään ei tarvitse mennä sairaana töihin.

17.17 **Elsi Katainen kesk:** Arvoisa puhemies! Ensi vuonnahan yrittäjien tuloihin sidottua laskennallista sijaisavun tuntimaksua alennetaan kuitenkin 31 prosentilla, euromääräisesti

ei suuri mutta suhteellisesti kyllä, ja tuntihinta alenisi nykyisestä 13,50 eurosta 12 euroon. Sijaisapu on sillä tavalla tärkeä, että kuitenkin sijaisavusta noin 95 prosenttia käytetään työkyvyttömyystilanteissa tai äitiyslomilla tai muilla perhelomilla. Perhevapaat ovat siis ihan merkittävä jaksamista helpottava olennainen elementti, kun puhutaan viljelijöitten jaksamisesta, johon nämä kannattavuusongelmat tietysti aivan saumattomasti liittyvät, kuten myös siihen, että viljelijän työ tunnetusti on äärimmäisen sitovaa, oli vuorokaudenajasta tai mistä tahansa vuodenajasta kysymys.

Maatiloilla jää kuitenkin äitiyslomia ja vanhempainlomia pitämättä. Sairaana työskennellään edelleenkin tästä sijaisapusysteemistä huolimatta, kun sijaisavun lomittajaa ei ole varaa palkata. Onkin hyvä, että varallaolon ja valvontakäynnin maksujen poistaminen madaltaisi edelleenkin näitten palvelujen käyttöä, ja se olisikin toivottavaa.

On selvä, että maksutaso ei saisi missään nimessä muodostua esteeksi näiden palveluiden käytölle, ja onkin esitetty myöskin uudenlaisia palvelusetelityyppisiä muotoja, jotka voisi kohdentaa muuhunkin kuin pelkästään tilan puolen töihin. Sitä voisi käyttää muun muassa siivousapuun ja tällä tavalla myöskin sitten laajentaa, monipuolistaa maaseudun muutakin yritystoimintaa.

17.19 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Silloin, jos hallitukselle voi antaa kiitosta, niin silloin se täytyy julki sanoa. Tässä kohdassa täytyy antaa kiitosta sen takia, että tässä nyt on tosiaan kiinnitetty tärkeään asiaan huomiota. Minuun on otettu paljon yhteyttä sen takia, että ei ole varaa palkata lomittajia, että pitäisi saada jonkinnäköistä apua siihen, kun ei kerta kaikkiaan jaksa painaa siinä kovassa paineessa, mikä meillä on nyt viime aikoina ollut, koska rahat eivät tulleet tarpeeksi ajoissa, mikä sekin on sentään aika kummallista tänä aikana, milloin miehet käyvät jopa kuussa, että ei rahoja saada siirrettyä pankkitililtä toiselle. Käsittämätön asia.

Mutta toinen ongelma saattaa olla myöskin se, mitä on sanottu, että ei ole lomittajia. Se on myöskin yksi. Kun me olemme täällä puhuneet aikuiskoulutuksesta ja kouluttamisesta niille aloille, missä tarvittaisiin ihmisiä, niin siellä on myöskin yksi ala, missä tarvittaisiin ihmisiä. Sen lisäksi lomituksesta aiheutuvista kuluista, mitä tuottajille tulee, täytyy ottaa huomioon, että kaikkihan vaikuttaa tuottajahintoihin, ja meillä Suomessa on todella alhaiset tuottajahinnat siihen nähden, mitkä ovat myyntihinnat ja mitkä ovat välikäsien voitot siinä välissä. Juuri sen asian takia erittäin paljon kiitoksia hallitukselle siitä, että ovat kiinnittäneet huomioita siihen, että Suomen maaseutu täytyy pystyä pitämään elävänä ja Suomen viljelijät täytyy pystyä pitämään leivän syrjässä kiinni niin hyvin, että sitä leipää riittää muillekin kuin omalle perheelle, ihan vietäväksi sieltä tilalta ulos, ja jotta pystytään sitä kautta myös kouluttamaan ne omat jälkeläiset. Sen verran täytyy viitata vähän tuohon aikaisempaan, mitä tänään on puhuttu.

17.21 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Haluan myös osaltani kiittää hallitusta tästä esityksestä. Tällä on hyvinkin moninaisia vaikutuksia. Tietenkin kaikkein tärkeintä tässä esityksessä on se, että meidän maatilayrittäjät pystyisivät paremmin huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja jaksamisestaan ja käyttäisivät nyt näitä lomituspalveluja enemmän kuin tähän mennessä ovat käyttäneet.

Tällä on myös vaikutusta muun muassa eläinten hyvinvointiin. Olen ollut paljon tekemisissä eläinsuojeluihmisten kanssa ja myös eläinlääkäreiden kanssa, jotka tekevät näitä valvontakäyntejä. He ovat kantaneet suurta huolta siitä, kun on näkynyt, että perheessä on

väsymistä, uupumista, ja heillä ei ole edellytyksiä puuttua tähän, niin että toivoisi, että myös tämä sitten tukisi sitä ajatusta, että meidän eläinlääkärit, valvontaeläinlääkärit, meidän lomitusjärjestelmä, meidän terveydenhuolto yhdessä tukisivat näitten maatilayrittäjien jaksamista ja hyvinvointia ja sitä kautta myös sitten vahvistaisivat tietenkin elinkeinoa, mutta myös eläinten hyvinvointia. Elikkä jos tämä hyvin hoituu, niin tässä esityksessä voittavat kaikki.

17.22 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on nähtävä ennen kaikkea tämmöisenä periaatteellisena kädenojennuksena maatalousyrittäjille tässä vaikeassa tilanteessa ja nimenomaan sitä kautta, että yrittäjän omaa jaksamista halutaan tukea. 1,5 euron alennus tuntihinnasta ei ole suuren suuri, ja täytyy sanoa, että se syykin, että tämä pystytään tekemään, on aika raadollinen eli se, että tiloja on lopetettu ja näitä lomitusmäärärahoja on jäänyt käyttämättä tai sitten niitä yksinkertaisesti väsymiskierteen takia ei enää ole jaksettu hakea. Siinä mielessä, kun sitä kautta tätä rahaa on saatu, eihän se hyvästä tilanteesta alalla missään nimessä kerro, mutta se on todellakin nähtävä osana tätä kriisipakettia ja sellaisena tärkeänä periaatteellisena kädenojennuksena.

Edustaja Tolppanen nosti minusta hyvän asian esille eli sen, miten tänä päivänä sitten saadaan ihmisiä tuonne lomituspuolelle. Omassakin kotikunnassani, täytyy sanoa, kyllä osa on tuolta Suomenlahden toiselta puolelta tulleita lomittajia, jotka huolehtivat sitten yläsavolaisen kunnan lomituspalveluista. Ei siinä mitään, meillä on vapaa liikkuvuus, ja jos työvoimaa ei löydy sitten omalta kylältä, niin hyvä, että sitä jostakin saadaan. Mutta tässä minun mielestäni pitäisi miettiä esimerkiksi sitä, millä tavalla nuorille, ammatilliseen koulutukseen suuntautuville nuorille, maatalousalasta kerrotaan ja millä tavalla rohkaistaan hakeutumaan alalle, jossa kuitenkin on paljon myöskin omaa vapautta ja mahdollisuus työskennellä eläinten kanssa ja monta sellaista asiaa, minkä voisi kuvitella tänä päivänä myöskin nuoria kiinnostavan. Mutta onko sitten osattu oikealla tavalla markkinoida sitä koulutusalaa?

17.24 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvin usein valitettavasti silloin, jos on työvoimapula tässä maassa jollakin alalla, syynä ei niinkään ole se, ettei meillä olisi ihmisiä, jotka osaavat sitä työtä tehdä ja jotka jopa haluaisivatkin tehdä sitä työtä. Syynä on se, että palkka on yksinkertaisesti niin pieni, että sillä ei elä. Se on varmasti yksi asia, joka myöskin maaseudulla vaikeuttaa lomittajien saamista lomitustehtäviin. Tämä olisi semmoinen asia, mihin olisi hyvä kiinnittää huomiota. Toki sitä ei tässä salissa tehdä, mutta sen takia onkin hyvä, että nyt on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että tuottajat tarvitsevat apua, viljelijät ja karjankasvattajat tarvitsevat apua. Se on muuten erittäin tärkeä asia jo pelkästään sen takia, että meillä täytyy olla jonkinlainen omavaraisuus tässä maassa. Meidän on pidettävä meidän maaseudulla ihmisiä töissä. Meidän on saatava sieltä perunaa ja on saatava sieltä viljaa ja myöskin proteiinia, lihaa ja miksei kalaakin, mitä sieltä sitten saakin. Mutta erittäin tärkeä asia on se, että pystyisimme saamaan sinne tosiaan ammattitaitoista väkeä ja sellaisella palkalla, millä elää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.